

KONFERENCJA PRZEWODNICZĄCYCH PARLAMENTÓW UNII EUROPEJSKIEJ

- PRZYSZŁOŚĆ EUROPY -

Budapeszt, 11-12 maja 2025

Konkluzje prezydencji

Uwagi wstępne

Konferencja Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej odbyła się w Budapeszcie w dniach 11-12 maja 2025 roku. Udział w wydarzeniu wzięli przewodniczący, wiceprzewodniczący lub ich przedstawiciele reprezentujący 34 parlamenty lub izby 25 państw członkowskich, a także przewodnicząca Parlamentu Europejskiego Roberta Metsola. Ponadto podczas wydarzenia byli obecni przewodniczący lub ich przedstawiciele z 7 państw kandydujących, przewodniczący i wiceprzewodniczący parlamentów kolejnych dwóch państw oraz przewodniczący Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w charakterze obserwatorów. Gospodarzem konferencji był László Kövér, przewodniczący węgierskiego Zgromadzenia Narodowego.

Przywołując punkt 5.1 wytycznych sztokholmskich, prezydencja uznaje, że ze względu na swój status konstytucyjny, niektóre parlamenty i izby nie mogą bezpośrednio opowiadać się za konkretnymi oświadczeniami politycznymi, w związku z czym nie należy ich postrzegać jako w pełni popierających oświadczenia zawarte we wszystkich częściach niniejszych konkluzji. Przewodniczący, których to dotyczy, uznają w imieniu swoich parlamentów i izb znaczenie poruszonych kwestii i intencje swoich kolegów stojące za propozycjami konkretnych rozwiązań.

Program konferencji obejmował dwie sesje, zatytułowane:

- I. Przyszłość Unii Europejskiej
- II. Regionalizm w Europie i ochrona tożsamości kulturowej Europy

I. Przyszłość Unii Europejskiej

Przewodniczący

- (1) zgadzają się, że Unia Europejska potrzebuje jasnej strategii, w tym wspólnych i pewnych odpowiedzi, w obecnym pełnym wyzwaniu globalnym środowisku, z silnym naciskiem na bezpieczeństwo, transformację cyfrową, walkę ze zmianą klimatu i utrzymywanie podstawowych wartości UE.
- (2) z zadowoleniem przyjmują kluczowe cele UE określone w Programie strategicznym na lata 2024-2029, aby promować Europę, która jest wolna i

demokratyczna, silna i bezpieczna, zamożna i konkurencyjna, dzięki czemu Europa będzie lepiej przygotowana do radzenia sobie z obecnymi i przyszłymi wyzwaniami, ryzykiem i zagrożeniami.

- (3) z zadowoleniem przyjmują rozpoczęcie debaty na temat wieloletnich ram finansowych (WRF) na okres po 2027 roku, podkreślając potrzebę zorientowanego na przyszłość, elastycznego i ambitnego budżetu.
- (4) podkreślają, że silne państwa członkowskie będą nadal odgrywać zasadniczą rolę w kształtowaniu przyszłości UE, w budowaniu silnej, suwerennej i odpornej Europy, oraz że dyplomacja parlamentarna stanowi w tym względzie istotną wartość dodaną.
- (5) opowiadają się zdecydowanie za wartościami, które stanowią podstawę Unii Europejskiej, przedstawionymi w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej. Ochrona i wzmacnianie tych wartości stanowi wspólną odpowiedzialność parlamentów, rządów państw członkowskich i instytucji UE.
- (6) podkreślają znaczenie konsekwentnego przestrzegania zasad przyznania, pomocniczości i proporcjonalności wskazanych w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej, a także rozwiązań konstytucyjnych poszczególnych państw członkowskich. Podkreślają również potrzebę zapewnienia przejrzystości w funkcjonowaniu instytucji UE jako kamienia węgielnego demokratycznej legitymacji oraz zacieśniania współpracy z parlamentami narodowymi w ramach określonych przez traktaty.
- (7) zgadzają się, że parlamenty powinny dalej wzmacniać swoją konstruktywną rolę w kształtowaniu treści polityk UE i wpływaniu na prawodawstwo UE, w pełni wykorzystując możliwości wynikające z traktatów. Przewodniczący podkreślają, że parlamenty stanowią niezbędne podmioty w debacie nad przyszłością Europy i w budowaniu przyszłej Unii Europejskiej. W związku z tym wzywają do dalszego aktywnego omawiania tych kwestii podczas wydarzeń międzyparlamentarnych UE, zwłaszcza na posiedzeniach COSAC.
- (8) uważają, że dalszy rozwój stosunków między instytucjami UE a parlamentami narodowymi byłby wkładem w rozwiązywanie problemu deficytu demokracji w Unii

Europejskiej i zbliżenie Unii Europejskiej do jej obywateli. Ma to również zasadnicze znaczenie dla zapewnienia większej przejrzystości i dialogu. Wyrażają ubolewanie, że nowa Komisja Europejska nie potraktowała priorytetowo współpracy z parlamentami narodowymi i mają nadzieję, że ten istotny aspekt będzie w przyszłości przedmiotem większej uwagi.

- (9) zachęcają do rozwijania dialogu i wymiany poglądów między Komisją Europejską a parlamentami narodowymi oraz zwracają się do Komisji Europejskiej z prośbą o zapewnienie regularnego udziału właściwych komisarzy w stałych wydarzeniach międzyparlamentarnych organizowanych w ramach parlamentarnego wymiaru rotacyjnej prezydencji Rady UE. Ponadto wzywają do regularnych wizyt komisarzy w parlamentach narodowych państw członkowskich, z uwzględnieniem równowagi geograficznej tych wizyt, aby zapewnić sprawiedliwą reprezentację we wszystkich państwach członkowskich UE.
- (10) zgadzają się, że przyszłość Unii Europejskiej jest w sposób zasadniczy zdeterminowana poprzez rozszerzenie, które postrzegają jako geostrategiczną inwestycję w pokój, bezpieczeństwo, stabilność i dobrobyt. Zachęcają zarówno Unię Europejską, jak i państwa przystępujące do UE, do jak najlepszego wykorzystania potencjału rozszerzenia, zgodnie z podejściem opartym na dokonaniach. Powinno to dotyczyć w równym stopniu wszystkich państw przystępujących. Zgadzają się z Radą Europejską, jak zapisano w jej konkluzjach z grudnia 2023, że zarówno Unia Europejska, jak i przyszłe państwa członkowskie muszą być gotowe w momencie przystąpienia. Przewodniczący przywiązują szczególną wagę do udziału w unijnych programach budowania zdolności przygotowujących państwa kandydujące i potencjalne państwa kandydujące do członkostwa w UE.
- (11) zgadzają się, że bardziej konkurencyjna Unia może lepiej chronić swoich obywateli, wartości i interesy, utrzymując jednocześnie jej dobrobyt i europejski model społeczny. Wzywają w związku z tym do zwiększenia konkurencyjności, produktywności, innowacyjności i zrównoważonego wzrostu w Unii Europejskiej w oparciu o spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną, oraz zapewniając konwergencję i równe warunki działania zarówno w Unii, jak i na świecie, zgodnie z deklaracją budapeszteńską. Przewodniczący podkreślają również znaczenie

inwestycji w zielone technologie, infrastrukturę cyfrową i sprawiedliwą transformację energetyczną.

- (12) uznają potrzebę silniejszej i bardziej operatywnej Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa i obronności, co wpłynęłoby pozytywnie na globalne i transatlantyckie bezpieczeństwo, stanowiąc uzupełnienie dla NATO, z poszanowaniem kompetencji określonych w traktatach. Przewodniczący potwierdzają niezmiennie i niezachwiane wsparcie dla niepodległości, suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy w międzynarodowo uznanych granicach, a także potwierdzają potrzebę zapewnienia Ukrainie stałego wsparcia wojskowego, politycznego, finansowego, gospodarczego, humanitarnego i dyplomatycznego, z poszanowaniem kompetencji krajowych każdego z państw członkowskich Unii Europejskiej. Ma to zasadnicze znaczenie dla ustanowienia i utrzymania sprawiedliwego i trwałego pokoju na kontynencie, z uwzględnieniem zasad Karty Narodów Zjednoczonych i prawa międzynarodowego, w oparciu o zasady suwerenności i integralności terytorialnej państw. Przypominają konkluzje Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE w Palmie w 2024 r. i niezmiennie potępiają nielegalną agresję Rosji przeciwko Ukrainie. Przewodniczący wyrażają nadzieję, że negocjacje mające na celu zawieszenie broni i pokój zakończą się sukcesem, i podkreślają, że żadna inicjatywa dotycząca Ukrainy nie może być podejmowana bez udziału Ukrainy.
- (13) zwracają uwagę, że w świetle wyzwań wynikających z inwazji należy przyspieszyć i zintensyfikować wysiłki na rzecz obniżenia cen energii dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w całej Unii Europejskiej, uwzględniając zróżnicowanie koszyków energetycznych państw członkowskich UE i uwarunkowania krajowe, w oparciu o art. 194 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.
- (14) uznają znaczenie współpracy transatlantyckiej w stawianiu czoła globalnym wyzwaniom, wspieraniu rozwoju gospodarczego oraz zapewnianiu pokoju i bezpieczeństwa.
- (15) z zadowoleniem przyjmują fakt, że Rumunia i Bułgaria stały się pełnoprawnymi członkami strefy Schengen i podkreślają potrzebę zapewnienia właściwego

funkcjonowania strefy Schengen oraz skutecznej ochrony granic zewnętrznych UE jako niezbędnego warunku wstępnego i wkładu w bezpieczeństwo Europy. Przewodniczący zgadzają się, że wzmacnianie wspólnych działań w celu rozwiązania problemu nielegalnej migracji pozostaje jednym z najważniejszych priorytetów.

- (16) uważają, że wyzwania demograficzne muszą być podejmowane w ramach działań na rzecz budowania silniejszej, bardziej dynamicznej i spójnej Europy, ze szczególnym naciskiem na wspieranie istniejących wewnętrznych zasobów ludzkich.

II. Regionalizm w Europie i ochrona tożsamości kulturowej Europy

Przewodniczący

- (17) podkreślają, że zachowanie i wzmacnianie zróżnicowanej językowo i kulturowo Europy wymaga poświęcenia szczególnej uwagi specyfice i wartościom krajowym, regionalnym i lokalnym. Ponadto przypominają, że w konkluzjach Konferencji Przewodniczących, która odbyła się w ramach wymiaru parlamentarnego prezydencji hiszpańskiej, podkreślono potrzebę ochrony i promowania różnorodności kulturowej i językowej Unii Europejskiej, także w obszarze parlamentarnym.
- (18) podkreślają, że silną Europę można zbudować jedynie poprzez zwiększenie zaufania obywateli europejskich do Unii. Dzięki skutecznemu wykorzystaniu instrumentów polityki spójności, takich jak Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, UE może osiągnąć wymierne rezultaty dla obywateli, przy jednoczesnym poszanowaniu zasady pomocniczości, zwiększając tym samym zaufanie do UE oraz zaangażowanie w jej sprawy.
- (19) podkreślają, że polityka spójności UE musi przyczyniać się do wzmacniania spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii poprzez zmniejszanie dysproporcji między regionami, promowanie konwergencji, wzrostu gospodarczego, współpracy i innowacyjności, a także wspieranie wdrażania działań środowiskowych poprzez rozwój oparty na specyfice lokalnej.

Aktywny udział w tym procesie podmiotów i władz regionalnych pomaga zapewnić, by fundusze UE były wykorzystywane zgodnie z lokalnymi potrzebami. Podkreślają potrzebę uwzględnienia specyfiki regionów najbardziej oddalonych i wykorzystania uprawnień dostosowawczych dozwolonych na mocy art. 349 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

- (20) popierają dostosowanie działań na rzecz poprawy konkurencyjności i konwergencji regionów UE oraz wzmocnienia spójności społecznej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, zapewniając, by wzrost gospodarczy był inkluzywny, przyjazny dla środowiska i przynosił równe korzyści wszystkim regionom. Przewodniczący zachęcają do uwzględnienia różnorodności ekosystemów gospodarczych na szczeblach krajowym, regionalnym i lokalnym.
- (21) zgadzają się, że uwzględnienie specyfiki i potrzeb społeczności regionalnych i lokalnych może przyczynić się do utrzymania jedności UE dzięki daniu wszystkim obywatelom poczucia, że są częścią szerszej wspólnoty europejskiej z własnymi tradycjami i kulturami. Są przy tym świadomi, że wspieranie naszego wspólnego dziedzictwa kulturowego służy nie tylko zachowaniu lokalnej tożsamości, ale także stanowi ucieleśnienie wspólnej idei europejskiej, będąc wyrazem podstawowych wartości UE, zakorzenionych w ochronie narodowych wartości i tradycji. Bogate zasoby europejskiego dziedzictwa kulturowego, w których skład wchodzić wyjątkowe kultury naszych narodów i regionów, stanowią spuściznę, którą każdy obywatel Europy może uznać za własną.
- (22) wskazują, że niszczenie dóbr kultury, zwłaszcza dziedzictwa architektonicznego, w strefach konfliktu stanowi niepowetowaną stratę dla nas wszystkich. Dlatego uważają, że istotne jest zwiększanie świadomości i ochrona dziedzictwa kulturowego na wszystkich etapach sytuacji kryzysowych, aby sprzyjać pojednaniu oraz promować dialog międzykulturowy i międzywyznaniowy, zgodnie z konkluzjami Rady Unii Europejskiej z 21 czerwca 2021 roku. Zwracają również uwagę, że utrzymywanie i rozwój dziedzictwa kulturowego nie tylko przyczynia się do utrzymania spójności społecznej w Europie, ale może również przynieść korzyści gospodarcze. W tym względzie przewodniczący zwracają uwagę na znaczenie Konwencji Rady Europy o przestępstwach przeciwko dobrom kultury

(Konwencja z Nikozji).

- (23) zwracają uwagę na znaczenie działalności kulturalnej opartej na potrzebach i interesach społeczności regionalnych i lokalnych oraz z zadowoleniem przyjmują konkluzje Rady Unii Europejskiej z 26 listopada 2024 roku w sprawie poprawy i wspierania dostępu do kultury.
- (24) podkreślają, że osoby należące do mniejszości narodowych lub językowych*, które stanowią blisko 10% ludności Europy, powiększają w sposób istotny bogactwo dziedzictwa kulturowego. Przewodniczący przypominają, że ochrona praw osób należących do mniejszości jest podstawową wartością zapisaną w traktatach założycielskich UE, a poszanowanie tej zasady - w świetle obowiązku spełnienia kryteriów kopenhaskich - jest we wszystkich przypadkach warunkiem wstępnym przystąpienia państw kandydujących.
- (25) zgadzają się, że kwestia wspólnego dziedzictwa kulturowego jest rozwijana, gdy prawa kulturowe, językowe i religijne obywateli Unii Europejskiej należących do mniejszości narodowych lub językowych* oraz wartości ich często wrażliwych społeczności lokalnych są objęte odpowiednią ochroną także w państwach członkowskich Unii Europejskiej, przy jednoczesnym poszanowaniu ram konstytucyjnych każdego państwa członkowskiego. W związku z tym wzywają do ściślejszej współpracy instytucjonalnej między Radą Europy a Unią Europejską.
- (26) uznają za istotne i warte dyskusji wszystkie inicjatywy, które mają na celu promowanie i ochronę naszego dziedzictwa kulturowego i językowego, a tym samym poczucia przynależności zapewnianego przez małą i dużą ojczyznę. W związku z tym sugeruje się, by prawo do tożsamości narodowej zostało włączone do powszechnych praw człowieka.

*W przypadku delegacji bułgarskiej akceptowalnym zwrotem jest „osoby należące do mniejszości”.

IPEX - Międzyparlamentarna Wymiana Informacji w sprawach UE

Przewodniczący

- (27) z zadowoleniem przyjmują konkluzje w sprawie IPEX przyjęte na posiedzeniu Sekretarzy Generalnych Parlamentów Unii Europejskiej w Budapeszcie w dniu 10 lutego 2025 roku.
- (28) wyrażają uznanie dla hiszpańskich Kortezów Generalnych za ich pracę podczas przewodnictwa w Radzie IPEX, za ich wkład w rozpoczęcie prac nad odnawialnym programem prac IPEX na lata 2024-2026 oraz za zorganizowanie spotkania korespondentów w Madrycie w dniach 7-8 listopada 2024 roku.
- (29) dziękują również Senatowi Belgii za stałą gotowość do zatrudnienia specjalisty IPEX ds. informacji, Parlamentowi Europejskiemu za zapewnienie zasobów finansowych i ludzkich niezbędnych do opracowania nowej strony internetowej IPEX oraz parlamentowi włoskiemu za zorganizowanie czwartej konferencji użytkowników IPEX w Rzymie w dniu 28 marca 2025 roku.
- (30) zachęcają parlamenty państw kandydujących do korzystania z IPEX i bycia jego aktywną częścią, co może być dla nich ważnym narzędziem w procesie integracji.
- (31) przypominają, że IPEX ma być punktem kompleksowej obsługi międzyparlamentarnej współpracy i wymiany informacji w UE. W tym duchu przewodniczący zachęcają do obecności w IPEX zarówno sieci ekspertów, jak i seminaria pracownicze obejmujące parlamenty narodowe. Uważają także, że IPEX powinna stanowić platformę wymiany najlepszych praktyk między parlamentami narodowymi i Parlamentem Europejskim w zakresie działań będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, takich jak programy edukacyjne i informacyjne na temat demokracji. Zachęcają węgierskie Zgromadzenie Narodowe, które przejmuje dziś przewodnictwo w Radzie IPEX, do kontynuowania prac związanych z tymi zadaniami.

Budapeszt, 12 maja 2025 roku.